

Perustuslakivaliokunta

Keskiviikko 31.3.2021 klo 10.10—12.24

Läsnä

puheenjohtaja Antti Rinne sd
varapuheenjohtaja Antti Häkkänen kok
jäsen Outi Alanko-Kahiluoto vihr (1, 2) (3 osittain)
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Jukka Gustafsson sd (1, 2) (3 osittain)
jäsen Maria Guzenina sd
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Olli Immonen ps
jäsen Mikko Kinnunen kesk
jäsen Mats Löfström r
jäsen Jukka Mäkynen ps
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Ari Torniainen kesk (1, 2) (3 osittain)
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Tuula Väättäin sd
varajäsen Paavo Arhinmäki vas
varajäsen Johannes Koskinen sd
varajäsen Leena Meri ps
varajäsen Sari Tanus kd

Sihteeri

valiokuntaneuvos Mikael Koillinen

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 19 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta

Hallituksen esitys HE 39/2021 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta A 3

Pöytäkirja PeVP 31/2021 vp

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Valiokunta päätti yksimielisesti poistaa kappaleen 34.

Valiokunta päätti yksimielisesti muuttaa kappaleen 41, josta on tullut kappale 40, ensimmäisen virkkeen kuulumaan seuraavasti: "Hallituksen esityksen perusteluista (esim. s. 27) ja lakiehdotuksen 5 §:n 2 momentista välittyä perustuslakivaliokunnan mielestä käsitys siitä, että hallituksen esityksen keskeisin tarkoitus on rajoittaa yksityisiä kokoontumisia sekä asiointia vähittäiskaupoissa ja palveluliikkeissä kieltämällä tällaisen toiminnan edellytyksenä oleva liikkuminen."

Valiokunta päätti yksimielisesti muuttaa kappaleen 42, josta on tullut kappale 41, kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan mielestä valittu sääntelytapa ei kuitenkaan ole ongelmaton välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden kannalta. Hallituksen esityksellä rajoitetaan liikkumista ja useita muita perusoikeuksia sen sijaan, että rajoitus kohdennettaisiin välittömästi esimerkiksi yksityisiin kokoontumisiin. Hallituksen esityksessä ei ole myöskään riittävästi tarkasteltu mahdollisuuksia nyt ehdotettua lievempiin toimenpiteisiin. Valiokunta kiinnittää huomiota myös terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyvyn osalta myös tarpeeseen vertailla rajoitustoimenpiteitä ja niiden aiheuttamia kustannuksia mahdollisuuteen turvata toimintakykyä järjestelmän asianmukaisella resursoinnilla ja muun muassa hankinnoilla."

Valiokunta päätti yksimielisesti muuttaa kappaleen 51, josta on tullut kappale 50, viimeisen virkkeen kuulumaan seuraavasti: "Valiokunnan mielestä kokonaan vailla merkitystä ei ole, että ulkonaliikkumiskieltoja ei ole tähän mennessä pidetty tarpeellisena tai välttämättömänä muissa Pohjoismaissa, vaikka tartuntojen ilmaantuvuus on osin niissä ollut Suomea korkeampi ja koronaviruksen brittivarientti on niissäkin viime aikoina aiheuttanut valtaosan tartunnoista."

Valiokunta päätti yksimielisesti lisätä kappaleeseen 52, josta on tullut kappale 51, yhden virkkeen lisää: "Näkyvissä ei kuitenkaan ole tartuntamäärän merkittävää vähentymistä. Tilanne voi myös muuttua nopeastikin."

Valiokunta päätti yksimielisesti muuttaa kappaleen 54, josta on tullut kappale 53, kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan mielestä hallituksen esityksestä välittyvä keskeisintä tarkoitusta rajoittaa yksityisiä kokoontumisia, ryhmässä oleskelua ja liikkumista sekä asiointia kauppa- ja palveluliikkeissä sekä kontakteja muissa hallituksen esityksessä mainituissa tilanteissa voidaan toteuttaa myös olennaisesti vähäisemmin yksityisten vapauspiiriin puuttuvien rajoituksien ja kielloin. Valiokunnan mielestä lakiehdotuksen valtiosääntöisessä arvioinnissa merkityksellistä on lisäksi sääntelyssä omatun perusratkaisun toteutettavuus lailla säätämisen vaatimuksen kanssa yhteensopivalla tavalla."

Pöytäkirja PeVP 31/2021 vp

Valiokunta päätti yksimielisesti muuttaa kappaleen 71, josta on tullut kappale 70, kaksi ensimmäistä virkettä kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta painottaa, että hallituksen esityksen tavoitteita voidaan pitää erittäin painavina. Hallituksen esityksessä eriteltyt epidemian hallintaan liittyvät tavoitteet voidaan valiokunnan saaman selvityksen perusteella kuitenkin saavuttaa suuruusluokaltaan yhtä tehokkaana tartuntojen vähenemisenä, jos lakiehdotuksen mukaiset kiellot ja rajoitukset kohdistetaan vain esityksen perusteluissa mainittuihin tartunnanlähteisiin, erityisesti yksityisiin tilaisuuksiin, kokoontumisiin, ryhmässä oleskeluun ja asiointiin kauppaliikkeissä."

Valiokunta päätti yksimielisesti muuttaa kappaleen 77, josta on tullut kappale 76, kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan mielestä nyt arvioitavan lakiehdotuksen sääntely ei ole mitaltaan erityisen laajaa. Hallituksen esityksessä esitetään perusteltuja syitä lainsäädäntöuudistuksen nopealle aikataululle nyt käsillä olevassa erittäin poikkeuksellisessa covid-19 -epidemian hallintaan liittyvässä tilanteessa. Valiokunnan edellyttämät muutokset pohjautuvat myös osin hallituksen esityksessä jo arvioituihin tietoihin epidemian leviämisestä. Sääntelyn merkittävyys toisaalta puoltaa valmistelun osoittamista valtioneuvostolle. Valiokunnan mielestä hallintovaliokunnan on tarkkaan harkittava, onko lakiehdotuksen muuttaminen perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla mahdollista eduskunnassa. Myös hallintovaliokunnan mahdollinen mietintö on saatettava perustuslakivaliokunnan uudelleen käsiteltäväksi."

Valiokunta päätti yksimielisesti muuttaa kappaleen 78, josta on tullut kappale 77, kuulumaan seuraavasti: "Lakiehdotuksen 2 §:n 4 momentin mukaan liikkumiskiellon soveltamisalaan kuuluvalla alueella jokaisen vuonna 2007 tai sitä ennen syntyneen on käytettävä kasvomaskia tai hengityssuojainta sisätiloissa ja liikennevälineissä, joissa on muita kuin samaan talouteen kuuluvia henkilöitä. Perustuslakivaliokunnan mielestä sääntelyssä on kyse tältä osin edellä todetun mukaisesti puuttumisesta itsemääräämisoikeuteen ja henkilökohtaiseen vapauteen. Valiokunnan mielestä on kuitenkin selvää, että velvollisuudelle esitetyt perustelut huomioiden epidemiologiseen välttämättömyyteen sidotusta velvollisuudesta voitaisiin säätää perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten puitteissa esimerkiksi tartuntatautilaissa toistaiseksi voimassa olevin sääntelyin ilman tarvetta turvautua perustuslain 23 §:n nojalla säädettävää tilapäistä perusoikeuspoikkeusta merkitsevään lainsäädäntöön. Maskin käyttövelvollisuus muodostaa melko vähäisen rajoituksen perusoikeuksiin. Valtioneuvoston on syytä ryhtyä lainvalmisteluun."

Valiokunta päätti yksimielisesti muuttaa kappaleen 79, josta on tullut kappale 78, kuulumaan seuraavasti: "Hallituksen esityksessä (s. 59) perustellaan säännöstä sillä, että yleisöille avoimissa tiloissa on useampia henkilöitä, jotka voivat tartuttaa tai voivat altistua koronavirukselle. Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että käyttöpakko kattaa kaikki sisätilat, joissa on muita kuin samaan talouteen kuuluvia henkilöitä. Siten esimerkiksi vakiintuneessa parisuhteessa elävät tai muuten läheiset, mutta erillään asuvat henkilöt, olisivat lain mukaan velvollisia sisätiloissa toisensa tavatessaan käyttämään kasvomaskia tai hengityssuojainta. Perustuslain 10 §:ssä turvatusta yksityiselämän suojasta johtuvista syistä lakiehdotusta on tältä osin täsmennettävä."

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Pöytäkirja PeVP 31/2021 vp

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

4. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

5. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on epävirallinen etäkokous tiistaina 6.4.2021 klo 10.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Mikael Koillinen